

**Moters
šviesa**

**Romain
Gary**

baltos lankos

Romain Gary

Moters šviesa

romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Violeta Tauragienė

baltos lankos

I

Lipau iš taksi ir, verdamas duris, atsitrenkiau į ją su visais jos paketais: duona, kiaušiniai, pienas išbyrėjo ant šaligatvio, – štai taip mudu ir susitikome po nuobodžia dulksna.

Ji buvo maždaug mano amžiaus, skirtumas – vos keleri metai. Veidas tarytum laukė, kada pražils plaukai, kad įtvirtintų tai, ką jaunystė ir patrauklūs bruožai tik nušlicavo kaip pažadą. Ji atrodė uždususi, lyg būtų bėgusi ir bijojusi pavėluoti. Aš netikiu nuoautomis, bet jau seniai praradau tikėjimą savo netikėjimais. Visi tie „aš nebetikiu“ – tik dar vienas fakto patvirtinimas, ir nieko nėra apgaulingiau.

Pamėginau pakelti nuo žemės man prie kojų tai, kas dar liko sveika, ir vos nepargriuvau. Matyt, atrodžiau labai komiškai.

– Nesivarginkit...

– Atsiprašau, atsiprašau... Atleiskit...

Ji juokėsi. Aplink akis įsirėžė raukšlėlės, ir metai – vėl kaip čia buvę, grįžo į savo vietą.

– Tai, kas sudužo, – niekis. Būna ir daug vertingesnių...

Ji jau sukosi eiti, ir aš išsigandau, kad įvyks blogiausia: kad mudu prasilenksime dėl *comme il faut*, dėl pagarbos padorumui ir visuomenės elgesio normoms.

Mus išgelbėjo taksi vairuotojas. Jis pasilenkė prie manęs su šypsenėle.

– Atsiprašau, pone, gal malonėtųumėte pasakyti, kur yra Burgundijos gatvė?

– Bet... juk mes Burgundijos gatvėje.

– O baras ant Varenės gatvės kampo, kur jis?

– Jis čia.

– Tuomet kodėl jūs delsiate atsiskaityti?

Pasikniausiau kišenėse. Frankų nebeturėjau. Viską išleidau oro uoste, o kai pasiūliau atsiskaityti doleriais, buvau informuotas: „Mes juk Prancūzijoje, argi ne?“ Nesumečiau, ką daryti, ir ji atėjo man į pagalbą, ta moteris išdrikusiais žilais plaukais ir plačiu pilku paltu: ji sumokėjo vairuotojui, paskui pasisuko į mane veikiau ironiškai nei susirūpinusi.

– Regis, prasti jūsų popieriai...

O aš maniau, kad, žiūrint iš šalies, visa tai neatrodė taip aki-vaizdu. Nevilkėjau lėktuvo įgulos vado uniformos, tačiau keleivių ir ekipažo akyse visuomet gebėjau išlaikyti ramybę žmogaus, kuris moraliai atsako už kitus ir įpratęs pargrįžti iš toli. Išoriškai aš, kaip sakoma, pritikau savo profesijai: buvau plačiapetis, skvarbaus žvilgsnio. Sulig kiekviena praslenkančia akimirka manęs vis mažta, mažta, tačiau nūnai pasitaiko tokių sprogsių padangų, su kuriomis gali nukakti dar tūkstantį kilometrų.

– Iš tiesų, ponias, tai viena akimirka, kai senuose romanuose kreipiamasi į kunigą, pageidautina į nepažįstamą, – atsakiau jai.

Man nepavyko jos pralinksinti. Mano akys nužemintai maldavo, ir ji tai aiškiai jautė. Dar niekada gyvenime nebuvau pasijutęs toks vargšas. Kai vėliau Lidijos paklausiau, ką ji pamane tomis pirmosiomis akimirkomis, ji išsisuko: „Pamaniau, kad paskolinau šimtą frankų visiškai nusitašiusiam tipui ir kad niekada jų nebeatgausiu.“ Tiesą sakant, gyvenimas mudu, ir vieną, ir kitą, išsviedė lauk, o tai visada vadinama susitikimu.

– Klausykit, aš norėčiau jums atsilyginti...

– Tai iš tikrųjų visiška smulkmena.

– Jums leidus, išrašysiu čekį...

Aš grįžau iš Ruasi oro uosto. Buvau nuvežtas ten ankstyvą popietę, kad, kaip buvo sutarta, sėščiau į lėktuvą, skrendantį į Karakasą. Užsismaukęs ant akių skrybėlę, atsisėdau kampe veidu į sieną ir laukiau pranešimų apie skrydžius. Septyniolika metų išdirbus „Air France“ kompanijoje, mane pažinojo beveik visi ekipažai, tad norėjau išvengti susitikimų ir draugiškų klausimų. „Ką gi tu čia veiki kaip keleivis? Nieko sau, šeši mėnesiai atostogų! Kaip Janik? Vadinasi, dabar išvyksti atostogų be jos?“ Mano sumaištis buvo tokia siaubinga, kad visi sprendimai, kuriuos priimdavau, iš karto pasireikšdavo priešingais veiksmis. Išgirdau kvietimą sėsti į lėktuvą, skrendantį į Karakasą, perėjau per laukiamąją salę, sėdau į taksi ir pasakiau vairuotojui mūsų adresą Vano gatvėje. Susizgribau pačiu laiku ir paprašiau mane išleisti prie baro ant kampo. Tas baras buvo pernelyg arti, mudu gyvenome šiame kvartale daugybę metų, kas nors galėjo mane atpažinti. „Kelintą valandą jūs su ja išsiskyrėte? – Trečią po pietų. Turėjau skristi į Pietų Ameriką, ir mano lėktuvas... – Jus matė Varenės gatvėje dvidešimt po penktos. – Taip, aš grįžau. – Ir neužėjote namo? Juk buvote nuo jų per porą žingsnių. – Ne, sustojau pačiu laiku. Beje, mudu buvome sutarę... – Ką sutarę? – Aš neturiu dėl ko sau priekaištauti. Nebuvo jokios kitos išeities. – Tokiu atveju, pone, galima išvengti niekšybės likti gyvam. Galima elegantiškai paleisti sau į galvą kulką.“ Aš visada piktnaudžiaudavau saviironija. Bet jei man lemta gyventi dar ne vienerius metus, geriau jau iš karto prisipratinti prie tokios kvotos. Ji niekada nesiliaus. Vis dėlto vienintelis dalykas, dėl kurio aš galėjau sau papriekaištauti, – kad neįsėdau į tą lėktuvą.

Aš nebuvaу žudikas, sugrižęs paslankioti po nusikaltimo vietas: pati toji vieta – labai jau senas nusikaltėlis nuo tų laikų, kai sukasi aplink saulę.

Mudu stovėjome po lietumi tarp maisto produktų.

– Mums jau niekaip nebeišeina išsiskirti, – tariau jai.

Ji nusijuokė, ir jos veide pasirodė dar daugiau raminaмų raukšlelių.

Kavinė vadinosi „Pas Arį“. Prie barо sėdėjo labai elegantiškas vyriškis su kupranugario vilnos švarku ir Borsalino skrybėle, ant pasaitėlio laikė pilką karališkąjį pudelį, apkirptą tarsi Le Notro sodas. Kaip vienas iš tokių atsitiktinumu, – nors niekada nebūsi tikras, ar tai iš tikrųjų atsitiktinumas, ar pokštas, ar rodomas dėmesys, – prie muzikos automato paauglys, įmetęs savo pinigą, klausėsi Šopeno tirlirliavimų.

– Verčiau pasikalbėkime, kitaip viskas labai greitai užstrigs ir tuomet vėl reikės pradėti iš naujo... „Nežinau, ką aš veikiu kavinėje su nepažįstamu vyru?“ – ar ne taip?

– Taip.

Padavėjas priėjo priimti užsakymo.

– Dvi baltintas kavas, – paprašiau ir pasisukau į ją. – Na štai, dabar turime priežastį čia pabūti.

Ji šyptelėjo truputį žiaurokai.

– Aš tik laukiu to čekio.

– O Viešpatie...

Kelionės krepšyje sugrabaliojau čekių knygele.

– Kokia pavarde išrašyti?

– Parašykite: pateikėjai...

– Vis tiek norėčiau žinoti jūsų pavardę, dėl viso pikto, ateičiai...

– Lidija Tovarski.